

VILNIAUS R. MARIJAMPOLIO MEILĖS LUKŠIENĖS GIMNAZIJA

PATVIRTINTA
Gimnazijos direktoriaus
2017 m. rugpjūčio 24 d.
įsakymu Nr. V1-111

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus r. Marijampolio Meilės Lukšienės gimnazijos tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti gimnazijos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškomis aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu klasės, gimnazijos, šeimos lygmeniu.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias bei smurtą amžiaus ir pareigų.

3.4. visi gimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) turi būti supažindinti su gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais ir patvirtinti tai savo parašu.

4. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

4.1.1. **žodinės patyčios:** pravardžiavimas, grasinimas, uжимas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzimas, žeminimas ir kt.;

4.1.2. **fizinės patyčios:** mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

4.1.3. **socialinės patyčios:** socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

4.1.4. **elektroninės patyčios:** skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

4.2. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

4.3. besityčiojantysis – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

4.4. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

4.5. patyčių stebėtojas – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

4.6. smurto ir patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių ir smurto rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

4.7. smurto ir patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems smurto ir patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

4.8. smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių ir smurto situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

5. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

6. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) nariai, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

7. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už šios tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

8. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos VGK pirmininkas, gimnazijos socialinis pedagogas, gimnazijos psichologas, kurie kasmet:

8.1. gimnazijos psichologas ir socialinis pedagogas inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

8.2. socialinis pedagogas surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

8.3. VGK pirmininkas, remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ar patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

8.4. VGK pirmininkas aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį VGK posėdyje;

8.5. VGK pirmininkas teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

8.6. VGK pirmininkas, gimnazijos socialinis pedagogas, gimnazijos psichologas atlieka kitus gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

8.7. VGK pirmininkas parengia reagavimo į smurtą ar patyčias ir pagalbos joms įvykus planą (1 priedas).

9. Klasių vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja VGK narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

10. Visais įtariamų ir realių patyčių bei smurto atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

- 10.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;
- 10.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi ar smurtauja, gimnazijos elgesio taisykles;
- 10.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);
- 10.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus;
11. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias arba smurtą:
 - 11.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių/smurto atvejis;
 - 11.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių/smurto dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;
12. Klasės vadovas nesiliaujant patyčioms/smurtui ar esant sudėtingesniems atvejams užpildo patyčių/smurto atvejų protokolą (2 priedas) ir kreipiasi į gimnazijos V GK perduodamas surinktus faktus apie netinkamą elgesį.
13. Gimnazijos V GK, įvertinusi turimą informaciją:
 - 13.1 numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
 - 13.2. informuoja gimnazijos vadovą apie esamą situaciją;
14. Mokinui pasityčiojus/smurtavus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias/smurtą turėtų informuoti gimnazijos vadovą, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.
15. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus/smurtavus iš mokinio asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias/smurtą turėtų informuoti gimnazijos vadovą, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.
16. Kitiems patyčių/smurto dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Mokinius ir jų tėvus su šia Tvarka kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę pasirašytinai supažindina klasių vadovai, gimnazijos darbuotojus ir mokytojus supažindina pasirašytinai - gimnazijos direktorius.
18. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

**VILNIAUS R. MARIJAMPOLIO MEILĖS LUKŠIENĖS GIMNAZIJOS
REAGAVIMO Į SMURTĄ/PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS
PLANAS**

PASTEBĖJUS AR ĮTARUS PATYČIAS/SMURTĄ:

1. Bet kuris gimnazijos darbuotojas turi nedelsiant reaguoti ir stabdyti patyčias/smurtą.
2. Apie įvykį pranešti klasės vadovui, (jam nesant) - bet kuriam VGK nariui ar administracijos atstovui.
3. Klasės vadovas (jam nesant) - bet kuris VGK narys ar administracijos atstovas skubiai aiškinasi situaciją, kalbasi su mokiniais, jų tėvais, vykdo stebėseną.
4. Pastebėjus, kad patyčios/smurtas kartojasi, klasės vadovas užpildo patyčių/smurto atvejų protokolą ir perduoda VGK pirmininkui ar socialiniam pedagogui.
5. VGK pirmininkas sukviečia VGK posėdį (pagal poreikį) ir imasi spręsti patyčių/smurto situaciją, bendrauja su įvykio dalyviais, jų tėvais.

VILNIAUS R. MARIJAMPOLIO MEILĖS LUKŠIENĖS GIMNAZIJOS

SMURTO IR PATYČIŲ ATVEJŲ REGISTRACIJOS PROTOKOLAS

Data:_____ Laikas:_____

Mokiniai, kurie dalyvavo:

Vardas:_____ Klasė:_____

Mokinio vaidmuo

situacijoje:_____

Vardas:_____ Klasė:_____

Mokinio vaidmuo

situacijoje:_____

Vardas:_____ Klasė:_____

Mokinio vaidmuo

situacijoje:_____

Vardas:_____ Klasė:_____

Mokinio vaidmuo

situacijoje:_____

Patyčių pobūdis (pažymėkite visus patyčių tipus, kurie tinka šiai situacijai):

- ☐ Kibernetinės patyčios;
- ☐ Pravardžiavimas, užgauliojimas, erzinimas;
- ☐ Pravardžiavimas, užgaulūs komentarai, susiję su tautybe, fiziologija;
- ☐ Pravardžiavimas, užgaulūs komentarai arba ženklai ir gestai su seksualine potekste;
- ☐ Fizinės patyčios;
- ☐ Gandų skleidimas;
- ☐ Socialinis izoliavimas / atstūmimas;
- ☐ Daiktų, kurie priklauso kitam mokiniui, atėmimas;
- ☐ Grasinimai / mėginimas įbauginti;
- ☐ Kita: _____

Situacijos aprašymas:

Incidento vieta: _____

Apie incidentą pranešė: _____

Kokių veiksmų imtasi: